

27.5.2021

SISÄMINISTERIÖ
kirjaamo@intermin.fi

Viite: VN/6185/2021-SM-12

LAUSUNTO PELASTUSLAIN UUDISTAMISEN ESISELVITYSHANK- KEEN VALMISTELUJAOSTOJEN ARVIOINTIMUISTIOISTA

Satakunnan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua valmistelujaostojen arviointimuistioista. Arviointimuistioissa on tunnistettu kattavasti pelastuslain uudistamistarpeita ja on huomioitu käynnissä olevan hyvinvointialueuudistuksen aiheuttamat muutostarpeet pelastuslain sisältöön. Samoin esiselvityshankkeen yhteydessä on tunnistettu pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään ja onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvät lainsäädännölliset kehittämistarpeet, joilla selkiytetään eri toimijoiden vastuuta ja toimivaltuuksia.

Keskeistä on, että pelastustoimen järjestelmä muodostaa selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden johtamisen, ohjauksen ja laillisuusvalvonnan osalta. Pelastustoimintajaoksen ja lain rakennetta ja yhteisiä säännöksiä pohtineen jaoston esitykset tukevat mielestämme tätä tavoitetta muun muassa käsitteiden selkiyttämistä ja pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää koskevilta osilta.

Valmistelujaoston arviointimuistioista haluamme yksityiskohtaisemmin lausua seuraavaa:

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 2.10 Pelastustiet

Pelastustie -termiä tulisi tarkentaa, sillä pelastustie voidaan suunnitella ja vaatia erilaisiin tarpeisiin. Pelastustie terminä löytyy usein esimerkiksi rakennusluvan ehdoista. Pelastustiellä usein tarkoitetaan tietä, johon nostolavan on päästävä ja jonka on kestettävä ko. ajoneuvoa. Toisaalta pelastustietä voidaan tarvita esimerkiksi ambulanssin pääsyä varten (riivitalokohteissa tai hoitolaitoskohteissa). Tästä aiheesta on olemassa erilaisia pelastuslaitostasoisia ohjeita, mutta asiaan kaivattaisiin tarkennusta valtakunnalliselle laki/asetustasolle.

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 2.14 Avotulen teon kieltö

Avotulen määritelmä tulisi tarkentaa lakiin. Erityisesti kipinöintinäkökulma on tulkinnanvarainen. Tulisijan kriteerit tulisi tarkentaa esimerkiksi niin, että jos tulisijassa on hormi, ei ole kyse avotulesta. Olennaista on kuitenkin, että sytyttäjä vastaa vahingoista kaikissa tapauksissa.

Ruohikkopalovaroitus ja metsäpalovaroitus tulisi yhdistää maastopalo-varoitukseksi, joka lisäisi varoituksen yksiselitteisyyttä ja ymmärrettävyyttä.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 2.3 Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus

Pelastuslain 2a § määritelmät: "Helposti syttyvä" tulisi myös olla määriteltynä. Pelastuslain 9 §:ssä käytettyä termiä "helposti syttyvä" tulkitaan niin laveasti, että ei ole laajaa yhteistä näkemystä siitä, mikä on helposti syttyvää. Käytännössä ongelma näkyy esimerkiksi siinä, voiko klapeja tai kuormalavoja säilyttää seinän vieressä. Valvontatyötä suorittavien henkilöidenkin keskuudessakin on havaittu erilaisia toimintatapoja joh-tuen henkilökohtaisesta tavasta tulkita termiä.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 2.7 Nuohous

Kuten muistiossakin todettiin, nuohouksen sääntelyyn liittyy uudistuksen tarpeita. Nuohoukseen liittyvät asiat tulisi selvyyden vuoksi olla samassa luvussa. Laissa tulisi määritellä miten nuohooja voi osoittaa oman ammattipätevyytensä asiakkaalle. Nuohoustodistuksen sisältöä tulisi tarkentaa ja korostaa. Tällä hetkellä nuohoustodistukset ovat hyvin monenkirjavia, mutta tyypillisesti kyseessä on kuitti, jossa lukee nuohoustodistus. Todistuksessa tulisi olla kirjattuna kaikki ne kohdat joita kohteessa on tehty, jolloin voidaan varmistaa, että se on pelastuslain mukainen nuohous. Erityisesti asiakkaan näkökulmasta nykyinen tilanne on haastava.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 3.1 Valvontatehtävän sisältö ja toteuttaminen

Paloriskitapauksia varten tulisi selventää pelastusviranomaisen oikeutta suorittaa palotarkastus tilanteissa, joissa vastapuoli ei suostu päästämään asuntoon. Pelkkä veruke pyytää poliisin virka-apua ei riitä. Pelastusviranomaisella voisi olla oikeus mennä pakkokeinoin asuntoon. Lain pitäisi selkeästi ottaa kantaa siihen, onko oikeutta päästä asuntoon vai ei. Tällä hetkellä tilanne on niin sanotusti harmaalla alueella.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 3.3 Toimivaltuudet

Muistiossa on mainittu, että 81 §:n muotoilua korjausmääräyksen antamisesta muutettaisiin siten, että pelastusviranomaisen on puututtava havaitsemiinsa laiminlyönteihin. Mielestämme korjausmääräyksen antaminen on juuri tätä puuttumista. On tärkeää, että pelastusviranomaisella on velvollisuus antaa korjausmääräys puutteista. Emme kannata "lievennyksiä" muotoiluun.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 4.1 Tiedonsaantioikeudet ja rekisterit

Pelastusviranomaisen tulisi saada helpommin henkilötiedot käyttöönsä palotarkastusten suorittamista varten, kuten esimerkiksi kohteen edustajan yhteystiedot. Lisäksi laissa tulisi säätää, että pelastusviranomaisen pääsee maksutta mm. standardeihin käsiksi, sillä niiden lukeminen on nykyään tehtävien hoitamisessa välttämätöntä. Esimerkiksi tulityöpai- kasta ei voi antaa opastusta ilman standardin lukemista.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 5.1 Pelastuslain suhde rakentamisen sääntelyyn

Muistiossa tunnistettiin rakentamisen aikainen valvonta kehityskoh- teeksi. Tästä olemme vahvasti samaa mieltä. Pelastusviranomaisen rooli ja työnjako rakennusvalvonnan kanssa rakentamisen aikaisessa valvonnassa tulisi kirjata selkeämmin lakiin. Tässä tulisi huomioida myös rakennustyömaan aikaisen turvallisuuden valvonta erityisesti paloturvallisuusnäkökulmista.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: 5.4 Muita säädöksiä

Pelastuslain 49§: "Poliisi on lisäksi velvollinen antamaan virka-apua, joka on tarpeen 80 §:n mukaisen palotarkastuksen ja muun valvontateh- tävän toimittamiseksi, 81 §:n 3 momentissa tarkoitetun onnettomuusvaa- ran estämiseksi sekä 88 §:n mukaisen tiedonsaantioikeuden toteutta- miseksi."

Poliisin (ja muiden viranomaisten) antaman virka-apu tulisi säätää joko laissa valtion maksuperusteista 150/1992 maksuttomaksi pelastusviran- omaiselle tai pelastuslakiin tulisi kirjata, että pelastusviranomaisen virka- apu muille viranomaisille olisi myös maksullista.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: Pelastuslain 15§ & 16§ pelastussuunnitelmat

Pelastuslain 15 §:n mukaan pelastussuunnitelma on laadittava raken- nukseen tai muuhun kohteeseen jossa "mahdollisen onnettomuuden ai-

heuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat". Tulipalon jälkeän rakennuksen omistajalta kysyttäessä, oliko onnettomuuden vahingot vakavat, kielteistä vastausta tuskin tulisi. Tämän perusteella tuo pelastuslain tekstiosuus vaatisi tekemään kaikille rakennuksille pelastussuunnitelman. Täten pelastuslain 15§:n sisältö on hieman ristiriitainen. Huomioitava myös Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011 1§.

Yleisötapahtumien pelastussuunnitelma - termiä pitäisi muuttaa siten, että ne eivät edes ajatuksen tasolla menisi sekaisin rakennuksen pelastussuunnitelman kanssa. Lain 15 § ja 16 § pelastussuunnitelmat eivät saisi mennä ristiin, kuten käytännössä usein nykyään käy.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta muistio: Kiertotalousteollisuuden paloriskien huomiointi

Kiertotalousteollisuuteen liittyvä palokuorma (mm. hake- ja kierrätyspoltoainekasat) tulisi huomioida pelastuslaissa. Tämä voitaisiin rinnastaa tai liittää esimerkiksi Pelastuslain 22§ liittyvään lainkohtaan. Satakunnassa jätekasojen paloja on viime aikoina sattunut useita. Pelastuslaitosten valvontasuunnitelmat tuntevat nämä melko heikosti, koska niihin ei liity välttämättä itse rakennusta. Yksi haaste näissä kohteissa on myös se, että kohteet sijaitsevat usein lähellä asutusta.

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu muistio: 75 § Helpotusten myöntäminen

Valtioneuvoston asetus väestönsuojista 5.5.2011/408 2 §: *"Jos teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennuksen väestönsuoja tulisi edellä mainitun rakentamisvelvollisuutta koskevan perusteen mukaisesti rakennettuna tarpeettoman suureksi rakennuksessa tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla pysyvästi työskenteleviä ja oleskeleviä varten taikka jos ope-
tusalan tai hoitoalan rakennukseen rakennettava väestönsuoja tulisi edellä mainitulla perusteella määriteltynä liian pieneksi oppilaspaikkoihin taikka hoitopaikkoihin nähden, voidaan voimassa olevan asetuksen mukaan väestönsuojan koko määrätä sen henkilömäärän mukaan, joka rakennuksessa keskimäärin oleskelee."*

Kuten muistiossakin todettiin, väestönsuojan helpotusten antamisesta tulisi säätää tarkemmin. Esimerkiksi jos väestönsuojaa voidaan isontaa, mikäli henkilömäärä ei mahdu, niin onko silloin isontaminen paikollista vai ei? Kun tällainen tulkintamahdollisuus muodostuu, joutuu viranomaisen kunnassaan hyvin monesti kiusalliseen asemaan. Lisäksi keskimääräisen henkilömäärän arviointia tulisi tarkentaa. Suositeltavin vaihtoehto voisi olla käyttää näissä kohteissa mitoitusperusteena esim. 3% alasta. Yleensäkin väestönsuojien rakentamisessa käytetään usein Pekka Rajajärven aineistoja pohjana.

Laissa / asetuksessa tulisi joka tapauksessa selkeämmin ilmaista käytetäänkö prosentti- vai henkilömitoitusta ja mitkä ovat tilanteet/kriteerit milloin näitä käytetään.

Varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu muistio: Väestönsuojarekisteri/-tietokanta ja/tai riittävät tiedonsaantioikeudet

Ajantasaisen väestönsuojarekisterin ylläpito voisi tällöin olla kuntien rakennusvalvontojen vastuulla, sillä heillä on paras ajankohtainen tieto oman kuntansa tilanteesta. Näihin tietoihin pitäisi mahdollistaa pelastusviranomaiselle pääsy. Muutoin tilanne voi kärjistyä siihen, että kunnissa ja pelastuslaitoksella on eri tiedot ja tietojen paikkansa pitävyyttä joudutaan selvittämään eri keinoin.

Tämän lausunnon yhteyshenkilönä toimii hallintopäällikkö Petri Ekberg (petri.ekberg@satapelastus.fi).

Kunnioitavasti

Pekka Tähtinen
pelastusjohtaja